

Ruuto Erkko-stipendimatka Barcelonaan ja Calellaan 19.-25.6.2022

Hanna-Helena Miinalainen

Minulle myönnettiin Jane ja Aatos Erkko-säätiön stipendi opintomatkaa varten keväällä 2021. Pääsin toteuttamaan matkan kuitenkin vasta kesäkuussa 2022, koska vuonna 2021 koronapandemia vaikutti edelleen matkustamisen kätevyYTEEN ja turvallisuuteen.

Lähdin 19.6.2022 matkalle kohti Barcelonaa ja myös lähistöllä sijaitsevaa pikkukaupunkia Calellaa. Matkan tarkoituksena oli kehittää ja antaa uusia virikkeitä ammatilliseen osaamiseni, tässä tapauksessa erityisesti uskonnon opetukseen. Odotin matkalta paljon, monestakin syystä: ensinnäkään koronan vuoksi ei ollut ollut mahdollista juurikaan matkailla, toiseksi Barcelona ja sen upeat uskonnolliset ja myös muuhun kulttuuriin liittyvät kohteet olivat aina kiehtoneet minua. En ollut vielä koskaan käynyt manner-Espanjassa.

Perille saavuttuani oli jo melko myöhä, mutta heti seuraavana aamuna 20.6. lähdin etukäteen varaamalleni retkelle Sagrada Familian upeaan katoliseen kirkkoon. Kirkon kerrotaan olleen arkkitehti Antoni Gaudin suurin haave ja elämäntyö ja sen rakentaminen alkoi 1800-luvun lopulla, mutta on edelleenkin kesken. Tosin paavi Benedictus XIV on vihkinyt kirkon käyttöön jo vuonna 2010. Keskenäisyyttä ei kuitenkaan juuri huomannut muusta kuin ehkä muutamista rakennustelineistä kirkon ulkopuolella. Tarkoituksena on, että kirkko saadaan valmiiksi lähivuosina. Rakentamisen rahoitus tulee valtaosin matkailusta saatavilla tuloilla.

Kirkon julkisivun eri seinät kuvaavat Jeesuksen elämänvaiheita syntymästä ristinkuolemaan. Kirkon 12 eri tornia on rakennettu neitsyt Marian, Jeesuksen, neljän evankelistan sekä 12 Jeesuksen opetuslapsen kunniaksi.

Sisältä kirkko on häikäisevän kaunis: joka puolella on upeita, värikkäitä lasimosaiikki-ikkunoita ja valo tulee kauniisti eri suunnista kirkkoon sisälle. Kirkon katossa on tähtiä ja eri puolilla kirkkoa on eläimiä esittäviä patsaita. Melko keskellä kirkkoa on huomion kiinnittävä ristillä roikkuva Jeesus. Itseäni kiinnosti myös yksityiskohta kirkon yhdellä seinustalla: seinälle oli kirjoitettu osa Isä meidän-rukousta lähes kaikilla kielillä, myös suomeksi.

Antoni Gaudi oli ehkä melko tyypillinen, vähän erikoinen taiteilijasielu: hän rakastui suunnittelemaansa kirkkoon niin syvästi, että muutti elämänsä viimeisinä vuosina sinne asumaan ja kuoli kirkossa erakkona vuonna 1926.

Sagrada Familiar kirkko ulkoa kuvattuna

Sagrada Familiar edustalla

Kauniita, valoa tulvivia lasimosaiikki-ikkunoita Sagrada Familian kirkon sisällä

Huomioita herättävä, riippuva Kristus keskellä Sagrada Familian kirkkoa

Innostuin Sagrada Familiassa käynnin jälkeen kovasti Gaudista ja siksi olikin kiinnostavaa lähteä seuraavana päivänä vierailemaan toisessa hänen suunnittelemassaan maisema-arkkitehtonisesti mielenkiintoisessa paikassa Park Guellissa. Tässä puistossa meni kokonainen päivä helposti, jo siksin, että puisto on kooltaan massiivinen, puhumattakaan sen lukemattomista kauniista, oudoista tai kiinnostusta herättävistä yksityiskohdista.

Puistoon sisälle astuessa tuntui kuin olisi astunut Hannu ja Kerttu-sadun piparkakkutalojen maahan. Jokainen talo oli hämmästyttävän tarkasti koristeltu, kuin sokerikuorruttelella tai lumisateella. Tunnelma puistossa oli muutenkin kuin unessa: surrealistinen ja vähän kummallinen. Hauskojen talojen lisäksi puistossa oli esim. vaikuttavia lohikäärmettä kuvaavia patsaita, erilaisia mosaiikkirakennelmia,

vaaleanpunainen talo, sadan pylvään sali sekä Kolmen ristin kukkula, jonka ristit osoittavat eri ilmansuuntiin. Myös kasvillisuus puistossa oli tarkkaan valikoitua ja istutukset suunniteltuja.

Tätäkin paikkaa Gaudi taisi rakastaa aika paljon, sillä myös täällä hän asui itse jonkin aikaa. Kerrotaan, että Gaudi olisi toivonut puistoon vakituista asukaskuntaa, mutta se haave jäi toteutumattomaksi unelmaksi.

Park Güell-puiston sisäänkäynti kauniine piparkakkumaisine taloineen

Barcelonan vanhassa kaupungissa oli myös mielenkiintoinen, historiaa huokuva juutalaiskortteli, jossa oli peräti neljä synagogaa, joukossa Espanjan vanhin synagoga, joka on tällä hetkellä museona. Juutalaisia on ollut Espanjassa kauan, ilmeisesti ainakin 800-luvulta lähtien. Juutalaiset saivat elää melko rauhallisissa olosuhteissa Espanjassa keskiajan loppupuolelle saakka, jolloin myös Barcelonassa tapettiin ja pakkokäännytettiin kristinuskoon juutalaisia. Merkittävästä juutalaisyhteisöstä on jäljellä museoksi vuonna 2002 muutettu synagoga, rakennusten raunioita sekä osia alueella olleesta muurista.

Kävin muutaman kerran myös Barcelonan tunnetuimmalla ja erittäin vilkkaalla kävelykatu Ramblalla, jonka päätekohtassa, lähellä merta ja satamaa sijaitsee Kristoffer Kolumbuksen muistolle rakennettu 52 metriä korkea torni. Tornin suunnitteli vuoden 1888 maailmannäyttelyyn Gaietà Buigas.

Kuuluisa kävelykatu La Rambla ja Kolumbuksen muistomerkki

Opintomatkaani kuului Barcelonan lukuisten uskonnollisesti ja kulttuurillisesti mielenkiintoisten kohteiden lisäksi lähellä olevan pikkukaupunki Calellan täynnä pyhimyspatsaita ja uskonnollisia maalauksia oleva Pyhän Marian kirkko. Oli mielenkiintoista huomata, miten olennainen osa arjen uskonnonharjoitusta rukoileminen ja pyhimysten kunnioittaminen roomalaiskatolisuudessa edelleen on. Ihan tavallisena arkipäivänäkin kirkon rukoukselle ja pyhimysten kunnioittamiselle omistettu huone oli täynnä hiljentymään tulleita ihmisiä ja sytytettyjä kynttilöitä. Kirkkoon sisälle astuminen oli jo itsessään meditatiivinen kokemus, sillä se oli hyvin toisenlainen kuin mihin täällä luterilaisen kulttuurin keskellä on tottunut.

Pyhän Marian kirkko Calelassa

Kristus ristillä Pyhän Marian kirkossa

Hiljentymiselle ja pyhimysten muistelulle omistettu soppi Pyhän Marian kirkossa

Uskonto näkyi arjessa myös esim. katukuvassa. Kuvassa näkyy tavallisen asuintalon seinämaalaus.

Opintomatvani oli erittäin antoisa ja mielenkiintoinen. Eniten minua yllätti se, miten vahvasti uskonnolliset perinteet ja yksityinen uskonnonharjoitus oli sulautunut muuten hyvin moderniin, vapaamieliseen ja kaupunkimaiseen paikkaan. Espanjalaiset ovat nykyään keskimäärin melko maallistuneita muiden eurooppalaisten tavoin. Kuitenkin uskonto näkyy tietenkin kirkkoihin mennessä, mutta myös katukuvassa tai ihmisten arkisessa toiminnassa. Päättelen tästä, että ns. kulttuurikristillisyyks on Espanjassa voimissaan, vaikka perinteinen tapa olla uskonnollinen tai harjoittaa uskontoa onkin varmasti kokenut muutoksia. Herää kysymys, mitä *olla uskonnollinen* lopulta nykyihmiselle länsimaissa edes tarkoittaa? Voisiko *olla uskonnollinen* yksinkertaisesti merkitä yksilöllisesti erilaisia asioita eri ihmisille, kuten esimerkiksi arkeen luontevasti nivoutuneita perinteitä, hiljentymisen tapoja kiireisen arjen keskellä, tai yksinkertaisesti tunnetta kokea olevansa osa jotakin kulttuuria, yhteisöä tai kansaa ja sen historiallisia vaihteita?